

AMEA-nın ümumi yığıncağı keçirilib

Dekabrın 28-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) ümumi yığıncağı keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə AMEA-nın rəhbərliyi, Azərbaycan Respublikası Baş Nazirinin müavini Şahin Mustafayev, Prezident Administrasiyasının Humanitar siyasət, diaspor, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri Fərəh Əliyeva, İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbraylov, Təhsil naziri Ceyhun Bayramov, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin prezidenti Rövnaq Abdullayev, Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədov, AMEA-nın həqiqi və müxbir üzvləri, ali təhsil müəssisələrinin rəhbərləri və KİV nümayəndələri iştirak edəblər.

Ümumi yığıncağın gündəliyindəki məsələləri diqqətə çatdıran AMEA-nın prezidenti, akademik **Ramiz Mehdiyev** çıxışında bildirdi ki, Azərbaycan Respublikasında elmin inkişafı dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən biridir. Dövlətin gələcəyi, iqtisadi, siyasi və hərbi güdrəti onun elmi potensialı ilə bilavasitə bağlıdır. Ölkənin davamlı inkişaf strategiyası, habelə müasir dünyada baş verən global iqtisadi problemlər Azərbaycanın intellektual əsasları üzərində inkişafını zərurətə çevirir.

Respublikada elmi fəaliyyət sahəsində dövlət siyasətini həyata keçirən ali dövlət təşkilatı Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasıdır. Akademiyaya 75 illik tarixi ərzində, xüsusilə xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin respublikaya rəhbərliyi dövründə zəngin bir inkişaf yolu keçib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev bütün digər sahələrdə olduğu kimi, elmi fəaliyyət sahəsinə yanaşmada da Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasətini uğurla davam etdirməkdədir. Bunun nəticəsidir ki, hazırda akademiyanın fəaliyyəti dairəsi xeyli genişləndirilib, onun səlahiyyətləri artırılıb. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 4 may tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiya" və onun həyata keçirilməsi ilə bağlı dövlət proqramının icrası istiqamətində görülmüş işlər bütövlükdə Azərbaycan elminin, o cümlədən AMEA-nın inkişafına böyük təkan verib.

AMEA-nın prezidenti qeyd edib ki, bütün bunlarla yanaşı, hazırda akademiyanın qarşısında tamamilə yeni vəzifələr dayanır. Hazırkı şəraitdə akademiyanın elmi potensialının inkişaf etdirilməsi üçün ciddi islahatlara ehtiyac var. Bu vəzifələr həm dünya elminin inkişaf meyillərindən, həm də ölkənin modernləşməyə və intellektual inkişaf modelinə əsaslanan strateji inkişaf istiqamətlərindən irəli gəlir. Məlumdur ki, bu gün inkişafın əsas lokomotivi elm və innovasiya-

dır. Bu mənada akademiya bütün başlanğıcların lideri olmalıdır. Akademiya dövlət başçısı tərəfindən həyata keçirilən çoxşaxəli islahatlara elmin dəstəyini təmin etmək üçün məqsədyönlü tədbirlər reallaşdırmalıdır. Xatırlatmaq istəyirəm ki, 2015-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev akademiyanın 70 illik yubileyində dərin məzmunlu nitqlə çıxış edib. Cənab Prezident həmin nitqində Azərbaycan elminin respublikanın sosial-iqtisadi və mədəni-mənəvi inkişafı ilə bağlı prioritet fəaliyyət istiqamətlərini müəyyənləşdirib. Xeyli müddət keçməsinə baxmayaraq, cənab Prezidentin qaldırdığı məsələlər bu gün də akademiya üçün aktual olaraq qalmaqdadır.

Elmi fəaliyyət sahəsində əsas çatışmazlıqları ardicil olaraq qeyd edən Ramiz Mehdiyev deyib: "Təəssüf hissilə deməliyəm ki, akademiya mühüm dövlət proqramlarının icrası prosesində lazımı səviyyədə iştirak etmir. Dövlət hər il akademiya-yə kifayət qədər böyük məbləğdə vəsait ayırır. Lakin əvəzində, demək olar ki, heç bir fayda əldə edilmir. Biz bu istiqamətdə işimizi yenidən qurmalıyıq. Hər bir institut dövlət maraqlarından irəli gələn məsələlərin həllində öz yerini və rolunu dəqiq müəyyənləşdirib. Akademiya öz intellektual potensialı ilə mühüm dövlət proqramlarının, elmi-texniki layihələrin əsas ekspert funksiyasını həyata keçirməlidir."

Son illər akademiya əməkdaşlarının elmi-tədqiqat işlərinə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişaf Fondundan və Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin "Elm" Fondundan 50 milyondan artıq vəsait ayrılıb. Lakin ayrılan vəsaitlə müqayisədə bu tədqiqatların konkret nəticələri hələ ki görünür.

Alimlərin beynəlxalq elmi layihələrdə, o cümlədən dövlət reallaşdırdığı milli və regional elmi layihələrdə iştirakı olduqca zəifdir. Avropa Komissiyası beynəlxalq elmi layihələrə 80 milyard avro vəsait ayırır. Yene də təs-

süf hissilə qeyd etmək istəyirəm ki, alimlərimizin bu layihələrdə iştirakı lazımı səviyyədə deyil. Bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan elmi bir sıra müasir elm sahələrindən, həmçinin yeni iqtisadi modellərin işlənilməsi və tətbiqindən kənar qalıb."

Hazırda qeyri-neft sektorunun inkişafının dövlət siyasətinin mühüm istiqamətlərindən birini təşkil etdiyini vurğulayan AMEA-nın prezidenti bildirdi ki, alimlərin qeyri-neft sektorunun inkişafına real dəstəyi və bu proseslərdə iştirakı isə ümumiyyətlə hiss olunmur. Bu da öz növbəsində, Elmlər Akademiyasının yalnız bütçə hesabına fəaliyyət göstərən quruma çevrilməsinə gətirib çıxarır. Müqayisə üçün bildirmək istəyirəm ki, hazırda Belarus Elmlər Akademiyası bütçəsinin təxminən 60 faizi, Rusiya Elmlər Akademiyası bütçəsinin isə 30 faizi bütçədən kənar vəsaitlər hesabına formalaşır. Bizim akademiyaımızın bütçəsinin isə yalnız 2 faizini bütçədən kənar vəsaitlər təşkil edir. Bu da onu göstərir ki, akademiya elmi nəticələrin və innovasiya texnologiyalarının işlənilməsi üçün olduqca zəif quruluş. Yaradılmasından 3 il keçməyənə baxmayaraq, akademiyanın Yüksək Texnologiyalar Parkında da işlər müasir tələblər səviyyəsində qurulmayıb.

Elmi fəaliyyət sahəsində mövcud olan bu və digər nöqsanların, o cümlədən elmi müəssisələrdə tədqiqatçıların elmi fəaliyyətinin stimullaşdırılması üçün düzgün qurulmasının nəticəsidir ki, hazırkı şəraitdə respublikamız üçün faydalı ola biləcək yüksəkixtisaslı kadrların xarici ölkələrə sahibkarlıq fəaliyyəti sahələrinə və digər strukturlara axını günümüzün reallığına çevrilib. Bütün bu nöqsanların aradan qaldırılması üçün akademiyanın strukturu tamamilə yenidən qurulmalı, onun inkişaf hədəfləri, prioritetləri, dövlət siyasətinin həyata keçirilməsində iştirakı mexanizmləri dəqiq və aydın olaraq müəyyənləşdirilməli, təxiresalınmaz əməli tədbirlər həyata keçirilməlidir.

AMEA-nın prezidenti deyib ki, sizə təqdim olunan proqram aşağıdakı bir neçə mühüm istiqaməti özündə birləşdirir:

- elmi tədqiqatların prioritetlərinin ölkənin sosial-iqtisadi, mədəni və ictimai problemlərinin həllinə yönəldilməsi;
- elm sahəsində idarəetmə sisteminin, həmçinin elmi infrastrukturunun modernləşdirilməsi və optimallaşdırılması;
- elmi tədqiqat müəssisələrinin və bütövlükdə elmin maliyyələşdirilmə mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi;
- yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanması;
- elmlə təhsilin inteqrasiyası;
- elmi işçilərin sosial təminatının yaxşılaşdırılması;
- elmin normativ-hüquqi bazasının və informasiya təminatının gücləndirilməsi və s.

Əminəm ki, bu proqram müasir şəraitdə akademiya-da əsaslı islahatların həyata keçirilməsində mühüm rol oynayacaqdır.

Gündəlikdə yer alan ikinci mühüm məsələnin akademiyanın Nizamnaməsində bir sıra dəyişikliklərin edilməsi ilə bağlı olduğunu vurğulayan akademik Ramiz Mehdiyev deyib: "Bilirsiniz ki, akademiyanın Nizamnaməsi onun fəaliyyətini tənzimləyən əsas normativ hüquqi sənəddir. Müstəqillik illərində AMEA-nın ilk Nizamnaməsi xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyev tərəfindən 2003-cü ildə təsdiq edilmişdir. Bu, o dövrdə akademiyanın, bütövlükdə Azərbaycan elminin inkişafında mühüm bir tarixi hadisə idi. Çünki məhz həmin Nizamnaməyə əsasən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasına xüsusi status verilmişdir."

Lakin ölkənin sürətli sosial-iqtisadi inkişafı, cəmiyyətin bütün istiqamətlərdə əsaslı şəkildə yenilənməsi, hüquqi dövlət quruculuğu sahəsindəki nailiyyətlər elmi fəaliyyətin idarə edilməsi baxımından da köklü islahatların həyata keçirilməsi zərurətini yaratmışdır. Ona görə də akademiyanın Nizamnaməsi yeni tələblər əsasında hazırlanmış və 2014-cü ildə

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təsdiq olunmuşdur.

Elmi fəaliyyət sahəsində hüquqi islahatların genişlənməsi istiqamətində mühüm addım "Elm haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 2016-cı il 9 avqust tarixli Fərmanı olmuşdur. Biz "Elm" Qanunu verdiyi imkanlardan daha geniş istifadə etmək üçün akademiyanın qarşısında duran vəzifələrin həllinə nail olmalıyıq. Buna görə də Nizamnamədə bir sıra dəyişikliklərin edilməsi vacibdir."

Hesab edirəm ki, hazırkı şəraitdə həm akademiya, həm də ayrılıqda hər bir elmi müəssisə, şöbə, laboratoriya qarşısında duran vəzifələrə yenidən baxılmalıdır. Onların araşdırdıqları problemlər, o cümlədən prioritetlər cəmiyyət quruculuğuna və ölkənin inkişaf strategiyasına uyğun olaraq yenidən müəyyənləşdirilməlidir.

Qarşıya qoyulan yeni vəzifələr, prioritet elmi istiqamətlər kontekstində akademiyanın və onun elmi qurumlarının strukturunun təkmilləşdirilməsi üçün əsaslı tədbirlər həyata keçirilməlidir.

Fundamental və tətbiqi tədqiqatların səmərəliliyinin artırılması, xüsusilə innovasiya fəaliyyətinin genişləndirilməsi üçün intellektual əmək resurslarından daha səmərəli istifadə edilməlidir. Elmi işçilərin attestasiyası həyata keçirilməli və onların səmərəli yerləşdirilməsi təmin edilməlidir.

AMEA-nın prezidenti diqqətə çatdırıb ki, gündəlikdə yer alan digər məsələ Nizamnamə komissiyasının sədrinin və tərkibinin müəyyənləşdirilməsi və təsdiqidir. Bu da mühüm məsələlərdən biridir. Çünki akademiya sistemində Nizamnamə komissiyası elmin normativ-hüquqi bazasının formalaşdırılması baxımından xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Nəzərə alsaq ki, akademiya Nizamnamə komissiyası sonuncu dəfə 2013-cü ildə təsdiq edilmişdir, artıq bu məsələyə də yenidən baxılmalıdır.

Bu gün ümumi yığıncaqda Rəyasət Heyətinin tərkibində bəzi dəyişikliklərin edilməsi də nəzərdə tutulur. Qarşımızda mühüm hədəflərin dayandığı bir şəraitdə akademiyanın əsas vəzifə və funksiyalarını icra edən Rəyasət Heyətinin işinin səmərəliliyinin artırılması zəruridir.

Akademik Ramiz Mehdiyev çıxışını yekunlaşdıraraq deyib: "Əminəm ki, qeyd olunan məsələlərlə bağlı ətraflı müzakirələr aparıb Azərbaycan elminin inkişafı, akademiyanın strukturunun təkmilləşdirilməsi, onun fəaliyyətinin optimallaşdırılması və inkişaf perspektivlərinin müəyyənləşdirilməsi, kadr potensialının gücləndirilməsi istiqamətində mühüm qərarlar qəbul edəcəyik".

Gündəlikdə dayanan birinci məsələ ilə bağlı söz AMEA-nın akademik-katibi, akademiyanın müxbir üzvü **Əminəğa Sadıqova** verilib. "AMEA-nın 2020-2025-ci illər üçün inkişaf proqramı"nın əsas müddəalarını iştirakçıların diqqətinə çatdıran AMEA-nın müxbir üzvü bildirdi ki, təqdim olunan proqram elmi tədqiqatların prioritetlərinin müəyyənləşdirilməsi, struktur islahatlarının aparılması və idarəetmənin təkmilləşdirilməsi, elmi infrastrukturunun modernləşdirilməsi, elmin maliyyələşdirilməsinin təkmilləşdirilməsi və s. məsələləri əhatə edir. Elm, təhsil və iqtisadiyyatın inteqrasiyasının gücləndirilməsi, sahibkarlıq və innovasiya fəaliyyətinin genişləndirilməsi və elmi nəticələrin tətbiqi, Azərbaycançılıq ideologiyasının, milli-mənəvi dəyərlərin əsaslarının işlənilməsinin təmin edilməsi də proqramda yer alan mühüm bəndlərdəndir.

Proqramın hər bir istiqaməti haqqında ətraflı məlumat verən AMEA-nın müxbir üzvü elmi prioritetlərin müəyyənləşdirilməsində dövlət akademiyanın qarşısında qoyduğu vəzifələrin əsas prinsip olaraq nəzərə alınması, struktur islahatlarında idarəetmənin ağırlıq mərkəzinin elmi müəssisələrə keçirilməsi, elmin maliyyələşdirilməsi, elmin indeksləşdirilməsi, elm, təhsil və iqtisadiyyatın inteqrasiyasında dünya təcrübəsinin tətbiqi kimi məsələlərə toxunub.

Sonra Əminəğa Sadıqova proqram çərçivəsində on pilot layihənin həyata keçirilməsinə dair Nizamnaməyə bir sıra dəyişikliklərin diqqətinə çatdırdı. Ümumi yığıncaqda çıxış edən AMEA-nın Gəncə Bölməsinin sədri, akademik **Fuad Əliyev**, AMEA-nın İqtisadiyyat İnstitutunun şöbə müdiri, Bakı Dövlət Universitetinin kafedra müdiri, akademik **Vasif Babazadə**, AMEA-nın müxbir üzvü **Şahbaz Muradov**, AMEA-nın Fəlsəfə İnstitutunun şöbə müdiri, AMEA-nın müxbir üzvü **Könül Bünyadzadə**, AMEA-nın İdarəetmə Sistemləri İnstitutunun laboratoriya müdiri, AMEA-nın müxbir üzvü **Akif Musayev**, AMEA-nın Mikrobiologiya İnstitutunun elmi işlər üzrə direktor müavini, AMEA-nın müxbir üzvü **Pənəh Muradov** proqramın akademiyanın inkişafına töhfə verəcəyini bildirdilər. Çıxışlarda keçilmiş yolun müsbət cəhətlərini qeyd edilməsi ilə bərabər, yol verilmiş nöqsanlar və çatışmazlıqlar, həlli vacib olan problemlər haqqında da geniş bəhs edilib, qarşıda duran vəzifələrə, həlli zəruri olan problemlərdən danışılıb, təkliflər səsləndirilib.

AMEA-nın Nizamnaməsi edilmiş dəyişikliklərlə yeni redaksiyada qəbul olunub.

Sonra AMEA-nın Nizamnaməsi edilmiş dəyişikliklərlə yeni redaksiyada qəbul olunub.

Müzakirələrdən sonra AMEA-nın Nizamnaməsi edilmiş dəyişikliklərlə yeni redaksiyada qəbul olunub. Sonra AMEA-nın Nizamnaməsi edilmiş dəyişikliklərlə yeni redaksiyada qəbul olunub.

Sonra AMEA-nın Nizamnaməsi edilmiş dəyişikliklərlə yeni redaksiyada qəbul olunub. Sonra AMEA-nın Nizamnaməsi edilmiş dəyişikliklərlə yeni redaksiyada qəbul olunub.

Daha sonra AMEA-nın birinci vitse-prezidenti vəzifələrinə seçilərək qəbul edilmişlər. Gizli səsvermə yolu ilə keçirilən seçkilərdə AMEA-nın həqiqi üzvləri iştirak edəblər. Seçkilərin nəticəsinə görə akademik İsa Həbibbəyli humanitar və ictimai elmlər üzrə, akademik İbrahim Quliyev təbiət və dəqiq elmlər üzrə AMEA-nın birinci vitse-prezidenti vəzifələrinə seçiliblər.

Sonda AMEA Rəyasət heyətinin tərkibi 11 nəfərdən ibarət olmaqla təsdiq edilmişdir.

akademiyanın fəaliyyətini tənzimləyən əsas normativ-hüquqi sənəddir. Müstəqillik illərində AMEA-nın ilk Nizamnaməsi 2003-cü ildə xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyev tərəfindən təsdiq edilmiş, daha sonra 2014-cü ildə Nizamnamə bu zəmində əsaslı şəkildə yenidən işlənilərək hazırlanmış və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən təsdiq olunmuşdur. Nizamnamə müstəqillik illərində akademiyanın inkişafında müstəsna rol oynamışdır.

Akademik İsa Həbibbəyli qeyd edib ki, 2016-cı ildə "Elm haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun qəbul edilməsi, 2017-ci ildə dövlət başçısının sərəncamı ilə Yüksək Texnologiyalar Parkının yaradılması və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının dünya elminə inteqrasiyasında doğan yeniləşmələr, həmçinin akademiyanın fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi zərurətindən irəli gələn vəzifələr Nizamnaməyə bir sıra dəyişikliklərin edilməsi zərurətini yaradıb. Sonra o, dəyişiklikləri yığıncaqda iştirakçıların diqqətinə çatdırdı. Bildirdi ki, təklif olunan dəyişikliklər əsasən AMEA-nın strukturunun optimallaşdırılması və idarəetmənin təkmilləşdirilməsi məsələlərini əhatə edir. Burada akademiyanın daha çevik və səmərəli idarə edilməsi üçün yeni mexanizmlər, müasir tələblərə cavab verən hüquqi meyar və prinsiplər nəzərdə tutulub. Vitse-prezident onu da əlavə edib ki, sənəddə sahibkarlıq və innovasiya fəaliyyəti ilə bağlı xüsusi maddələr yer alır və bu da akademiyanın fəaliyyətində elm sahəsində sahibkarlıqdan əldə olunan gəlirlərin təyinatı üzrə, akademiya əməkdaşlarının sosial müdafiəsinə və bu elmi qurumun inkişaf etdirilməsinə yönəldilməsi və s. yeni istiqamətlərin formalaşmasına sərf etməsinə şərait yaradır.

Müzakirələrdən sonra AMEA-nın Nizamnaməsi edilmiş dəyişikliklərlə yeni redaksiyada qəbul olunub.

Sonra AMEA-nın Nizamnaməsi edilmiş dəyişikliklərlə yeni redaksiyada qəbul olunub.

Sonra AMEA-nın Nizamnaməsi edilmiş dəyişikliklərlə yeni redaksiyada qəbul olunub.

Sonda AMEA Rəyasət heyətinin tərkibi 11 nəfərdən ibarət olmaqla təsdiq edilmişdir.